

Alkotmánybíróság

1015 Budapest

Donáti ú. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	10/24-0/2017
Érkezett:	2017 JAN 05.
Példány:	1
Melléklet:	3 + melléklet hagyatékkezelés
Kezelőiroda:	

Érkezett: 2016 -12- 29

Alulírott, [REDACTED]
lakos az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg **A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 5. § 7. pontjának, 10. § (2) bekezdésének, 34. § (1) és (3) bekezdésének Alaptörvény-ellenességét**, a megjelölt jogszabályi rendelkezéseket semmisítse meg, mert azok sértik az **Alaptörvény B cikkének (1) bekezdését, I. cikkének (3) bekezdését, XIII. cikkének (1) és (2) bekezdését és XV. cikkének (1) bekezdését.**

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 5. § (értelmező rendelkezések) 7. pontja megállapítja: „ földműves: Magyarországon nyilvántartásba vett belföldi természetes személy, illetve tagállami állampolgár, aki e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkezik vagy ennek hiányában igazoltan legalább három éve a) mező-, erdőgazdasági tevékenységet, illetve kiegészítő tevékenységet saját nevében és saját kockázatára folyamatosan Magyarországon folytat, és ebből igazoltan árbevétele származott, vagy az árbevétel azért maradt el, mert a megvalósult mező- vagy erdőgazdasági beruházás még nem hasznosulhatott”,

a 2013. évi CXXII. törvény 10. § (2) bekezdése kimondja: „ A földművesnek nem minősülő belföldi természetes személy és tagállami állampolgár – a (3) bekezdésben meghatározott személyek kivételével – akkor szerezheti meg a föld tulajdonjogát, ha a birtokában álló föld területnagysága a megszerezni kívánt föld területnagyságával együtt nem haladja meg az 1 hektárt.”,

a 2013. évi CXXII. törvény 34. § (1) bekezdése: „ A föld tulajdonjogáról végintézkedéssel történő rendelkezés esetén – a hagyatéki eljárás keretében - a közjegyző küldi meg a végintézkedést a föld tulajdonjogának megszerzését illetően jóváhagyás céljából a mezőgazdasági szakigazgatási szervnek. A föld tulajdonjogának végintézkedéssel történő megszerzésének jóváhagyására irányuló eljárásban az eladó alatt az örökhagyót, a vevő alatt az örököszt kell érteni.”

a 2013. évi CXXII. törvény 34. § (3) bekezdése: „A mezőgazdasági igazgatási szerv azt vizsgálja, hogy az örökös szerzőképessége fennáll-e, és a végintézkedés nem eredményezi-e a tulajdonszerzést

korlátozás megsértését vagy megkerülését. A mezőgazdasági igazgatási szerv a döntését közli a közjegyzővel is. Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv megtagadja az örökös javára a tulajdonszerzés jóváhagyását, a végrendelet ezen rendelkezését érvénytelennek kell tekinteni.”)

Az **Alaptörvény** ALAPVETÉS része **B) cikkének (1)** bekezdése deklarálja: „**Magyarország független, demokratikus jogállam.**”

Az **Alaptörvény** SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG című része **I. cikkének (3)** bekezdése meghatározza a következő alkotmányos alapelveket: „**Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.**”

Az **Alaptörvény** XIII. cikke (1) bekezdésében alapjogként határozza meg: „**Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.**”

A XIII. cikk (2) bekezdés kimondja: „**Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.**”

A XV. cikk (1) bekezdése kimondja: „**A törvény előtt mindenki egyenlő.**”

Az **Alaptörvényben** a tulajdonhoz és az örökléshez biztosított jogom megsértése következett be amiatt, hogy a 2012. október 6-án érvényesen létrejött végrendelet végrehajtása, az örökhagyó rendelkezésének megvalósulása, három föld-ingatlan tulajdonjogának számomra való átadása megghiúsult, mert a 2016. március 31-én [REDACTED] közjegyző által hozott 11015/Ü/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzés a 2013. évi CXXII. törvény 34. §-ára hivatkozva a végrendelet javamra szóló rendelkezését érvénytelennek tekintve a föld-ingatlanok tulajdonjogát törvényes öröklés címén a Magyar Államnak adta át. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság **2016. november 4-én** kézhez kapott 43.Pkf.634.864/2016/4. számú végzése fellebbezésemet elutasítva a közjegyző végzését helybenhagyta.

Jogorvoslati lehetőségeimet kimerítettem, az ügyben nincs folyamatban a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás, nem kezdeményeztem perújítást, sem egyéb jogorvoslatot a törvényesség érdekében.

Indokaim:

[REDACTED] akivel több évtizeden keresztül jó barátok voltunk, 2015. október 2-án életének 98. évében, hosszan tartó súlyos betegség következtében elhunyt. Három évvel korábban, 2012. október 6-án, amikor egészsége még megengedte, hogy vagyoni ügyeit számára megnyugtató módon elrendezze, végrendeletet készített.

A közjegyző által is megállapítottan alakilag kifogástalan írásbeli magánvégrendeletben engem tett meg örökösül három külterületi szántó művelési ágú föld-ingatlan tekintetében. Ezek a következők:

- a [redacted] található [redacted] helyrajzi számon nyilvántartott 1226 nm területű ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányada, amely az értékbizonyítvány szerint 205 ezer forint értékű, és amely osztatlan közös tulajdonban levő ingatlanok fele részben én vagyok a tulajdonosa.
- a [redacted] található [redacted] hrsz-ú 300 nm területű, 90 ezer forint értékű ingatlan, amely az én tulajdonomban lévő 0133/30 hrsz-ú 7796 nm területű ingatlannal közvetlenül határos és
- a [redacted] hrsz-ú, az előbb megnevezett ingatlanokhoz rendkívül közel, ugyanabban a táblában fekvő, 1ha 8947 nm területű ingatlan 838/1838 tulajdoni hányada, amelynek becsült értéke 2 millió 591 ezer 500 forint.

Barátnőm mind a három ingatlant kárpótlási árverésen eredeti jogosultként szerezte. Az ő meghatalmazottjaként én jártam el helyette az árveréseken, amelyeken eredeti jogosultként és édesanyám képviselőjeként amúgy is részt vettem. Később a birtokába kapott földjeinek művelése és rendben tartása kapcsán is az én segítségemet vette igénybe. Én magam csökkentlátóként csekély rokkantnyugdíjból élek. Barátnőm, néhai [redacted] akinek családja, rokonai, élő hozzátartozói nem voltak, vagyonát néhai harmadik férjének unokahúgára illetve rám hagyta, hiszen mi álltunk hozzá közel, és idős korára tekintettel a mi segítségünkre vette igénybe. Ismerte az én helyzetemet, látásom elvesztésével fenyegető betegségemet. Rajtam akart segíteni, mintegy gondoskodni rólam azzal, hogy végrendeletében vagyonából nekem is akart juttatni. Azt akarta, hogy a kárpótlásként kapott földjei ne az államra szálljanak vissza halála után, hanem általa kedvelt ember birtokába kerüljenek. Rendelkezése során a földek használhatóságát is szem előtt tartotta, hiszen a [redacted] ingatlan esetében egy nem megosztható osztatlan közös tulajdonban levő ingatlan kerülne egy személy tulajdonába, [redacted] pedig egy önmagában hasznosíthatatlan kis területű ingatlan a mellette levő földdel egységesen művelhető területté egyesülne. Mindhárom ingatlan megszerzése számomra birtokegyesülést eredményezne.

A sérelmezett jogszabályi rendelkezések Alaptörvény-ellenességének indokolása

Az Alaptörvény XIII.. cikk (1) bekezdése kimondja: „**Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.**”

A földforgalmi törvény megjelölt rendelkezései ezeket az az Alaptörvényben biztosított jogokat korlátozzák.

Az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdése határozza meg azokat az alkotmányos alapelveket, amelyek meghatározzák, hogy milyen feltételekkel és milyen módon lehet alapvető jogokat korlátozni:

„Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

Az alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében,

feltétlenül szükséges mértékben,

az elérni kívánt céllal arányosan,

az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával

korlátozható.”

A földforgalmi törvény megjelölt rendelkezései az 5. § 7. pontjában meghatározott feltételeknek meg nem felelő, azaz földművesnek nem minősülő személyeknek a tulajdonhoz és az örökléshez fűződő jogát korlátozzák, anélkül, hogy más alapvető jog vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében erre ilyen mértékben feltétlenül szükség lett volna. A törvény ilyen más alapvető jogokra vagy alkotmányos értékre nem is hivatkozott. A sérelmezett jogszabályi rendelkezések nemcsak a tulajdonnal nem rendelkezők tulajdonszerzési jogait korlátozzák, hanem a földművesnek nem minősülő földtulajdonosok tulajdonnal való rendelkezési jogát is. Legalább másfél millió olyan magyar állampolgár van, aki kárpótlási árveréseken szerzett földtulajdont, jellemzően széttagolt birtokszerkezetben, sokszor osztatlan közös tulajdonként, átlagosan három hektárnyi összterületet. Legalább 90 %-uk nem felel meg a földműves státusz jogszabályokban meghatározott feltételeinek. Az ő földtulajdon szerzési jogukat a törvény megszüntette. Sem széttagolt birtokaik egyesítésére, sem földcserére, sem közös tulajdon megszüntetésére nincs lehetőségük, nem szerezhetik meg tulajdonostársuk tulajdoni hányadát sem. A kárpótolt földtulajdonosokat ez a tulajdonszerzési korlátozás megfosztja attól a korábban biztosított joguktól, hogy széttagolt, gazdaságosan nem hasznosítható birtokukat életképes, mezőgazdasági termelésre alkalmas földbirtokká alakítsák, megszüntetve a nem kívánatos birtokelaprózódást. A diszkriminatív korlátozást az is súlyosbítja, hogy a földforgalmi törvény 17. §-ában megfogalmazott a szerzési korlátozás alól kivételt biztosító rendelkezések csak a földművesekre vonatkoznak, a földművesnek nem minősülő földtulajdonosokra viszont nem.

A földforgalmi törvény sérelmezett tulajdonszerzési korlátozása nem konkrét ingatlanra nézve, hanem a tulajdonszerzéssel létrejövő birtok területnagysága alapján állapít meg felső korlátot, miközben a már tulajdonban lévő föld mértékét nem korlátozza. Ugyanakkor, aki földművesként szerzett földet, néhány év múlva földműves státuszának megszűnése után is megtarthatja földtulajdonát. A földműves státusz hiánya vagy megléte egy ember élete során többször változhat, nem örök, hanem változékony élethelyzet, instabil kategória. A tulajdont tartós kategóriaként megszerzésének jogától ilyen módon elválasztani irracionális és sérti a jogbiztonság elvét.

A földműves státusz feltételei önkényesen, irracionálisan kerültek meghatározásra. A „földművesnek” a törvény végrehajtási rendeletében felsorolt mezőgazdasági vagy erdőgazdasági

képzettséggel kell rendelkeznie. A rendelet listájában nem feltüntetett végzettségeket nem fogadják el, ugyanakkor olyan végzettségek is elfogadhatóak, amelyeknek semmi közük a gazdálkodó konkrét tevékenységéhez. Például méhészképzéssel lehet kertészetet működtetni vagy szarvasmarhát tenyészteni.

Ilyen képzettség hiányában földműves lehet, aki legalább három éve mező- vagy erdőgazdasági tevékenységet illetve kiegészítő tevékenységet folytat saját nevében és saját kockázatára folyamatosan Magyarországon. Ez a szabályozás indokolatlanul merev, hiszen, aki akár évtizedeken keresztül végzett ilyen tevékenységet, de az utóbbi három évben tevékenységét bármilyen okból megszakította, nem felel meg a feltételeknek. Az adott tevékenységben való jártasság megállapításához, érthetetlen, hogy miért szükséges három év folyamatos (megszakítás nélküli) tevékenység, és miért kell azt saját nevében és saját kockázatára végezni az adott személynek.

Én közgazdasági technikum mezőgazdasági tagozatán végeztem. Négy féléven át tanultam mezőgazdasági ismereteket, mezőgazdasági üzemi tervezésre jogosító végzettséget szereztem. 1958 óta rendelkeztem körülbelül egy hektárnyi földtulajdonnal, amelynek művelésében családtagjaimmal együtt évtizedeken keresztül magam is részt vettem, a kárpótlás során szerzett négy és fél hektár földet is műveltem vagy húsz éven keresztül. Östermelőként folyamatosan másfél éves jogviszonnyal rendelkezem. Mindezek alapján mezőgazdasági jártasságomat nem tartják elegendőnek a földszerzéshez. Egy néhány hét alatt elvégezhető, valódi ismereteket nem nyújtó kb. 400 ezer forintba kerülő tanfolyam viszont elég a „földműves” státuszhoz. Az elfogadott végzettségeket egy végrehajtási rendelet sorolja fel, tehát azt a szabályozást, amely meghatározza, hogy ki az, akinek földszerzési jogosultsága egy hektárig és ki az, akinek háromszáz hektárig terjed, nem törvény határozza meg. Ez is sérti az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdését.

A mezőgazdasági jártasságot az Európai Unió néhány országában a mezőgazdasági üzem, a farmgazdaság átvételéhez feltételként határozzák meg, de nem a földtulajdon megszerzésének feltételeként. A korlátozások célja az egységként használható birtok, mezőgazdasági üzem megosztásának, a birtokelaprózódásnak a megakadályozása. A több örökös által megszerzett birtokot közösen kell használni vagy egy bérleti használatába adni. Több örökös esetén előfordul, hogy egyikük szerzi meg a birtokot, de a többi örököst a hagyaték más tárgyaiból vagy pénzzel kell kielégíteni. Nincs arra példa, hogy törvényes örökös hiányában a végrendeleti öröklést korlátoznák. A bírósági kiutalás rendszere lehetővé teszi az ésszerű szempontok mérlegelését. A magyar szabályozás egyedülállóan merev és önkényes.

A földforgalmi törvény bevezető részében meghatározott célok között nem szerepel alapvető alkotmányos jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme, amelyre a tulajdonhoz illetve az örökléshez való jog korlátozását alapozta volna a törvény. A törvény által elérni kívánt célok közül a fenntartható földhasználat előmozdítása vagy a birtokelaprózódás káros következményeinek kiküszöbölése nem feltétlenül érhető el ezekkel a korlátozásokkal, sőt azok számos esetben a meghatározott célok elérését megnehezítik vagy a megjelölt célokkal ellentétes következményekkel járnak.

A földművesek és a földművesnek nem minősülő személyek között háromszázszoros megkülönböztetés súlyosan aránytalan. Az 1945-ös földreform például kétszeres különbséget tartott indokoltnak a földjüket maguk művelő földtulajdonosok javára. A birtokmaximum 1200 illetve 1800 hektáros mértéke európai összehasonlításban rendkívül magas, de számos országban még a tulajdonmaximum is lényegesen alacsonyabb a magyar szabályozásnál, ötven, száz vagy százötven hektár. A fentiekre tekintettel nem lehet megállapítani, hogy a tulajdonhoz illetve az örökléshez való jog sérelmezett korlátozása az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával történt volna.

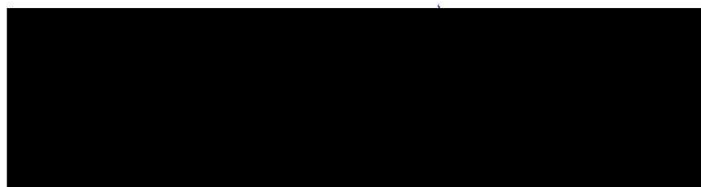
A spekulatív célú földfelhalmozás megakadályozása, a földtulajdonosok önfoglalkoztatása és a falvak népességmegtartó képességének elősegítése ezekkel a nem diszkriminatív eszközökkel inkább elérhető lett volna, mint a jelenlegi tényleges földtulajdonosok százezreinek indokolatlanul súlyos, aránytalan, alapvető joguk lényeges tartalmát sem tiszteletben tartó jogkorlátozása.

A tulajdonjog tartalmát kitevő egyik legalapvetőbb részjogosítvány a rendelkezési jog. Az öröklési jog alapjogként magában foglalja az aktív és a passzív öröklési jogot. Az aktív öröklési jog tartalmazza a tulajdonjog részjogosítványát, a rendelkezési jogot, az örökhagyó jogát arra, hogy vagyonával halála esetére rendelkezzen. A passzív öröklési jog az öröklés jogcímén történő tulajdonszerzés alanyi jogát jelenti. A földforgalmi törvény 34. § (1) és (3) bekezdése mind az örökhagyó rendelkezési jogát mind a jogszabály alapján földművesnek nem minősülő végrendeleti örökös örökléssel történő tulajdonszerzéshez fűződő alapjogát korlátozza. Az alapvető jogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott feltételei az örökléshez való jog korlátozásánál sem állnak fenn.

A földforgalmi törvénynek az örökléshez való jogot korlátozó rendelkezései sértik az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésében meghatározott rendelkezését, miszerint: „Magyarország független demokratikus jogállam.” A jogállamiság fontos alkotóeleme a jogbiztonság, amely megköveteli, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleg ne minősítsenek jogellenesnek.

Az írásbeli végrendelet tipikusan olyan jogintézmény, amelyben a végintézkedő személy halálát évekkal megelőzően kíván vagyonáról rendelkezni, annak tudatában, hogy halála időpontja nem látható előre, sőt az is lehetséges, hogy élete utolsó éveiben nem lesz olyan egészségi állapotban, hogy vagyoni ügyeit elrendezhesse. Ha egy keletkezésének időpontjában érvényes végintézkedést, amelynek rendelkezése nem ütközött hatályos tulajdonszerzési korlátozásba, később megalkotott jogszabály érvénytelennek minősít, az álláspontom szerint sérti a jogbiztonság követelményét. Ha egy érvényesen létrejött végintézkedés megvalósulását és az örökösként megnevezett személy tulajdonszerzését egy később kihirdetett jogszabálynak az Alaptörvénnyel összhangban levő rendelkezése akadályozza meg, akkor sem mellőzhető az elszenvedett veszteséget a kártalanítás. Amennyiben az ilyen hagyatékot az állam szerzi meg, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott, a kisajátításra vonatkozó szabályoknak kell érvényesülniük. A kártalanítás szabályozásának mellőzése szintén az alaptörvény rendelkezésébe ütközik.

Budapest, 2016. december 29.

indítványozó

Mellékletek:

1. [REDACTED] 2012. október 6-án kelt végrendelete
2. a 11015/Ü/19/2016/11. számú hagyatékátadó végzés
3. a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 43.Pkf.634.864/2016/4. számú végzése